

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

školska 2014./2015. godina

TEST HRVATSKOGA JEZIKA

UPUTA ZA RAD

- Test sadrži **20** zadataka koje trebaš riješiti za **120** minuta.
- Svaki zadatak pažljivo pročitaj, razmisli o tome što se u zadatku traži i o načinu na koji ga trebaš riješiti (zaokruživanjem, povezivanjem, podcrtavanjem, dopisivanjem i drugo).
- Piši čitko, latiničnim slovima, vodeći računa da tvoji odgovori budu razumljivi, ali i gramatički i pravopisno ispravni.
- Pri rješavanju zadataka u kojima se od tebe očekuje da nešto dopišeš, uvijek rabi pune nazive; kratice nisu dozvoljene (npr. treba napisati imenica, a ne im. ili lokativ, a ne lok. i slično).
- Popuni test **kemijskom olovkom** (tijekom rada možeš koristiti grafitnu olovku i gumicu).
- Odgovori napisani kemijskom olovkom ne smiju se precrtavati niti ispravljati.
- Odgovor napisan samo grafitnom olovkom neće biti priznat.
- U kućicu koja se nalazi s desne strane zadatka nemoj ništa upisivati. To je prostor u koji će pregledači upisati broj bodova. Na ovoj i posljednjoj stranici također nemoj ništa upisivati.
- Ako završiš ranije, predaj test i tiho iziđi kako ne bi ometao rad drugih.

Želimo ti puno uspjeha na ispitu!

1. Pročitaj tekst pa uradi zadatak.

Zagrebačka uspinjača pravi je i prepoznatljiv simbol grada Zagreba, prvo javno prometalo koje se pojavilo u Zagrebu, najkraća žičana željeznica na svijetu, ali i najsigurnije prijevozno sredstvo – jer se nikad nije dogodilo da je neki putnik u njoj nastradao. Već 122 godine uspinjača povezuje Gornji i Donji grad. Plava kabina uzdiže putnike do romantike staroga grada, u nedjeljnu šetnju, u obilazak muzeja i kafića, na koncerte i otvorenja izložbi.

...

Na ideju o uspinjači došao je poduzetnik Klein, koji je ušao u naporene pregovore s Gradom i u velika zaduženja da bi ostvario tada revolucionarni projekt. Neki purgeri su se u početku protivili ideji, a drugi se veselili novotariji, no radovi – koji su počeli isti dan kad je u Parizu otvoren Eiffelov tornj – nailazili su na brojne probleme, a otvaranje uspinjače kasnilo je dvije godine. Čak i nakon što je otvorena 1890. godine, uspinjača se često kvarila pa su je građani podrugljivo nazvali „zapinjača“. U početku je kabina imala dva razreda, da se gospoda ne miješaju s prostim pukom, šegrtima, kalfama, kuharicama, sluškinjama, kočijašima i nosačima.

Navedeni tekst govori:

- a) o uspinjači u Zagrebu
- b) o Eiffelovom tornju u Parizu
- c) o željeznici u Zagrebu
- d) o poduzetniku Kleinu

2. Pred tobom su dva teksta. Na crticu pokraj teksta, dopiši koji se odlikuje objektivnošću (slovo “O”), a koji pristranošću (slovo “P”).

a) Ljubav se može definirati kao snažan osjećaj i zadovoljavanje osnovnih emocionalnih potreba, pruža najintenzivniji osjećaj bliskosti. U govoru obično označava međuljudsku ljubav, no može označavati i ljubav prema državi, nekom cilju, sportu, itd. Međuljudska ljubav je odnos između dvije osobe veći od naklonosti jedne prema drugoj te je usko vezana s međuljudskim odnosima (ljubav između članova obitelji, prijatelja...). ____

b) Ljubav je kada me mama voli i kaže mi da sam njena ljubav. Ljubav je lijepa, to je srce i kada se mama i tata vole. Ljubav je kada se ljudi vole, a ljubav je i ružičasta boja. ____

3. Pozorno pročitaj ulomak.

Dvije su skupine čitatelja NGM-a. Prvu čini učeničko-studentska populacija, od sedmog razreda osnovne škole pa do diplomskih godina, kojoj je časopis čak i udžbeničko štivo jer ga nerijetko profesori rabe u nastavi. Drugu skupinu čine podjednako pripadnici oba spola, u pravilu obrazovane i situirane osobe širokog spektra zanimanja. NGM je časopis namijenjen ljubiteljima prirode, povijesti, zemljopisa, ljudima koji žele učiti, proširiti spoznajna obzorja, upoznati daleke i nepoznate krajeve i običaje, ali i svoj zavičaj, uroniti u tajne majke zemlje, čitateljima koji se ne zadovoljavaju šturim dnevno-političkim izvješćima, nego od života, okoline i okoliša žele mnogo više.

Zaokruži točan odgovor.

NGM Časopis čitaju dvije skupine čitatelja, a to su:

- a) ljubitelji prirode i povijesti
- b) profesori i nastavnici koji ga koriste u nastavi
- c) učeničko-studentska populacija i pripadnici oba spola (obrazovane i situirane osobe širokog spektra zanimanja)
- d) profesori i učenici, obrazovane i situirane osobe širokog spektra zanimanja

4. Riječi prepisi malim pisanim slovima.

KUĆICA _____

KNJIGA _____

MAŠTA _____

5. Zaokruži slova ispred situacija u kojima se obvezno trebaš formalno izražavati.

- a) pozivaš prijatelja na rođendan
- b) pozivaš profesora na maturalsnu večer
- c) obraćaš se prijatelju i moliš da ti pomogne oko zadaće
- d) obraćaš se prijatelju i dogovaraš izlazak
- e) obraćaš se službenici na pošti
- f) ideš na razgovor kod ravnatelja škole

6. Sljedeće tvrdnje se odnose na pisani i govoreni jezik. Ukoliko je tvrdnja točna, na crtu pokraj nje napiši **T**, a ukoliko nije napiši **N**.

a) Muzikalnost je jedna od osobina govorenoga jezika. _____

b) Govoreni jezik ima pet funkcionalnih stilova. _____

c) Pisani jezik je prvotni oblik komunikacije. _____

d) Muzikalnost je jedna od osobina pisanoga jezika. _____

7. Pozorno pogledaj niz glasova pa zaokruži točan odgovor.

K,G,H

Navedeni glasovi su:

a) otvornici

b) jedrenici

c) zvonačnici

d) nepčanici

8. Pozorno prouči započetu rečenicu i ponuđene odgovore pa zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Na uzvisini pored ceste ugledao sam _____.

Koju od navedenih riječi treba upisati na praznu crtu?

a) hrasta

b) hrast

c) hrastu

d) hrastom

9. Među navedenim riječima pronadi i ispiši sinonime.

dan, noć, sjedi, sijedi, ljekarna, apoteka, kosa, bosa, cesta, vesta

Sinonimi su: _____

10. Pozorno pročitaj rečenicu pa uradi zadatak.

Sinoć je kasno stigao moj prijatelj Vinko iz Zadra.

Poveži stupce tako što ćeš na crtu u lijevom stupcu napisati odgovarajuće slovo iz desnoga stupca.

1) Sinoć kasno	_____	a) subjekt
2) je stigao	_____	b) predikat
3) moj	_____	c) atribut
4) prijatelj	_____	d) apozicija
5) Vinko	_____	e) priložna oznaka za vrijeme
6) iz Zadra	_____	f) priložna oznaka za mjesto

11. Odredi vrstu svake riječi u idućoj rečenici.

Ljudi koji loše spavaju imaju iskrivljenu moć prosudbe.

Ljudi	_____
koji	_____
loše	_____
spavaju	_____
imaju	_____
iskrivljenu	_____
moć	_____
prosudbe.	_____

12. Pročitaj rečenicu i zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Kad su Franci naselili Galiju, Rimljani su već bili pokorili Gale.

Podcrtani primjeri su:

- a) u perfektu i imperfektu
- b) u perfektu i pluskvamperfektu
- c) u infinitivu i pluskvamperfektu
- d) u infinitivu i futuru

13. Zaokruži slova ispred riječi u kojima je došlo do sibilizacije.

- a) tješnji
- b) oca
- c) knjizi
- d) vojnicima
- e) vojniče
- f) glazba

14. Pažljivo pročitaj ulomak teksta te odgovori na pitanje o tomu tko su Inuiti.

Stručnjaci nas često upozoravaju da je potrebno da svakodnevno konzumiramo voće i povrće koje blagotvorno utiče na naše zdravlje. Iz tog razloga iznenađujuće djeluje činjenica da ishrana Eskima, uopće ne poznaje voće i povrće. S obzirom da oni cijeli svoj život provedu u predjelima okovanim ledom i snijegom, njihova ishrana se sastoji isključivo od masti i proteina životinjskog podrijetla. Unatoč tomu Inuiti, kako ih se danas naziva, manje oboljevaju od srčanih oboljenja, povišenog krvnog tlaka i drugih bolesti koje izaziva prehrana bogata mastima.

Znanstvenici su ovu pojavu izučavali i došli do zaključka da unatoč tomu što skoro da i ne unose ugljikohidrate Eskimi ipak unose dovoljno vitamina. Njihovi obroci se sastoje od sirove ribe, i mesa foka, kitova i drugih životinja koje mogu preživjeti u zimskim krajevima. Takva hrana je pogodna jer im pruža dovoljno energije koja je neophodna za funkcioniranje u teškim uvjetima. Mnogi vitamini koji postoje u mesu se uništavaju kuhanjem i stoga Inuiti koji jedu sirovo meso unose dovoljno vitamina u svoj organizam.

Tko su Inuiti?

Inuiti su: _____

15. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Autor pjesme *Da sam ja učiteljica* je:

- a) Antun Branko Šimić
- b) Dobriša Cesarić
- c) Antun Gustav Matoš
- d) Dragutin Tadijanović

16. Pozorno pročitaj pjesmu Zdenke Jušić-Seunik pa zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Bijeli sat

Za planinom vjetrovi
bijela jedra pletu.
Bijela jedra snjegova,
sva u bijelom cvijetu.
Zvijezde šumom putuju,
u granama stanu,
svjetiljčice zapale,
zlatnim sjajem planu.

Osvijetlile zimsku noć,
zavijane staze.
Gladne zvijerke lutaju,
dubok snijeg gaze.
Studen zemlju pritisla,
sve ljuće je steže.
Bijeli sati odmiču.
Bijeli sati bježe.

Ulomak pripada:

- a) lirskom književnom rodu
- b) epskom književnom rodu
- c) dramskom književnom rodu

17. Pročitaj stihove iz pastore *Dubravka* Ivana Gundulića i odgovori na pitanje.

„Pastiri, pokli svi i riječima i djeli
sva smo veće u crkvi činjenja dospjeli,
još vršit trijebi je, da se blag dan resi,
što činit ostaje pod vedrijem nebesi.“

Jedan od četiriju stihova razlikuje se prema vrsti stiha. Podcrtaj ga.

18. Pročitaj ulomak iz romana Julesa Verna *20 000 milja pod morem* i uradi zadatak.

„Čim izađoh na vrata, uđoh u dug prolaz, rasvijetljen električnom svjetlošću, sličan hodnicima na parobrodima. Kad sam prošao desetak metara, preda mnom se otvoriše druga vrata.
Uđoh u blagovaonicu, ukrašenu i namještenu s osobitim ukusom. Na oba kraja dvorane stajahu dva hrastova ormara za posuđe, obložena ukrasima od ebanovine, na njihovim se valovito izrezanim policama ljeskahu keramika, porculan i staklo neprocjenjive vrijednosti. Srebrno je posuđe blistalo pod zrakama koje je prosipao svijetleći strop, a njegove su nježne boje uljepšavale i ublažavale svjetlost.

Usred dvorane bijaše raskošno spremljen stol.“

Koji pripovjedački postupak prevladava u ulomku?

- a) monolog
- b) dijalog
- c) pripovijedanje
- d) opisivanje

19. Pozorno pročitaj ulomak iz romana *Kći Lotrščaka* Marije Jurić Zagorke pa odgovori na pitanje.

Ova krčma meni je kao rođena i kad dvorim kumove goste, kao da su mi rodbina. A bogme i nije sramota dvoriti ovakve goste, same ugledne majstore ...

- Zar ne dvori i Plemenščakova kći? - prekine Tomica brbljivog krasopisca.

- Kneževica Manduša! Ne zaželite da vam ona natoči vrč. Gledajte ondje plavokosog stasitog ptičara Bolteka. Njegove ptice iskopale bi vam oči da je dirnete samo pogledom. Gle, baš dolazi, čuvajte leđa, mladi gospodine, jer zaljubljeno srce ne poznaje božjeg mira!

U dnu krčme pojavila se djevojka u ružičastoj haljini. Mlada je i jedra. Lica su joj ruže proljetne, oči dva rosna krasuljka. Zlatokose pletenice sjaju niz ramena kao da ih je splela od zlatnih sunčanih zraka. Sva je mlada i ružičasta kao grančice mlade kajsije kad procvate u proljeće. Iglica se uspravi i s ponosom reče:

- Znaite, Grič ima dvije znamenite stvari: Mandušu i moj krasopis.

Tomica se nasmije pa odvrati:

- Tvoj krasopis sam vidio, a o Manduši sam čuo. Vele da nitko tako lijepo ne zvoni u Lotrščaku kao ona.

Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Iz ulomka zaključuješ da je u Mandušu zaljubljen:

- a) Tomica
- b) Iglica
- c) Boltek
- d) Iglica i Tomica

20. Pročitaj ulomke ovih dvaju tekstova i odgovori na pitanje.

Preselivši s mojim roditeljima g. 1882. konačno u Zagreb, povećao se još ovaj dojam (i svi ostali dojmovi roditeljskog doma) svakidanim boravkom u kući moga djeda, pjesnika i bana Ivana Mažuranića. Dakako da se spominjem kako sam i prije (u mojoj četvrtoj i petoj godini) s roditeljima posjetila djeda u banskim dvorima na Markovu trgu. Premda je život u banskoj palači donosio mnogo toga što je uvelike zaokupljalo interes tako malog djeteta, to se ipak već iz te dobi jasno i izrazito sjećam osobe djedove.

(Ivana Brlić-Mažuranić, O meni)

Banski dvori naziv je za povijesnu zgradu na zapadnoj strani Trga sv. Marka u Zagrebu koja je bila dom hrvatskih banova od 1809. do 1918. godine. Banski dvori su dugačka barokna jednokatnica, a zajedno s palačom koja se na nju nadovezuje čine danas sjedište Vlade Republike Hrvatske. Banske dvore danas čini kompleks od dviju četverokrilih gradskih palača, sagrađenih u drugoj polovini 18. i početkom 19. stoljeća.

U obama tekstovima spominje se jedna zgrada i mjesto na kojoj se nalazi. Napiši o kojoj je građevini riječ i gdje je smještena.

